БОМБАРДОВАЊЕ НИША 1999. ГОДИНЕ

Издавач
Народни музеј Ниш

За издавача
Ненад Спасић

Аутор изложбе и каталога:
Бојана Нешић

Рецензент изложбе и каталога:
Марина Влаисављевић

Сарадници:
Мр Новица Ранђеловић
Проф. др Жарко Ранковић

Аутори фотографија:
Мирослав Лавренчић, Душан Митић Цар
Ненад Младеновић, Ратомир Петковић
Јован Шурдиловић, Горан Савић
Зоран Стојиљковић, Саша Ђорђевић
Др Зоран Миладиновић

Фотографија на корици
Саша Ђорђевић

Техничка подршка
Тања Миленковић
Александар Обрадовић

Лектор:
Марија Шапић

Графичка припрема и дизајн:
Дејан Ринчић
Саша Јовановић

Штампа:

Тираж:

БОМБАРДОВАЊЕ НИША 1999. ГОДИНЕ

Поводом двадесет година
НАТО бомбардовања Ниша 1999. године

Народни музеј Ниш

ЗАХВАЛНОСТ

Изложба „Бомбардовање Ниша 1999. године" поводом двадесетогодишњице НАТО агресије на СРЈ и Ниш, не би постојала да није било: Мирослава Лавренчића, Ратомира Петковића, Душана Митића Цара, Горана Савића, Зорана Радосављевића, мр Новице Ранђеловића,чије фотографије сведоче о тешким ратним данима нашега града.

Такође, у сусрет захтевима аутора да дају податке изашли су: Команда Војног аеродрома Ниш, Војна болница Ниш, Завод за заштиту споменика Ниш, Управа за ванредне ситуације, Црвени крст Ниш, као и наши стални сарадници, Народна библиотека „Стеван Сремац" и Бранислав Тикић.

Видео-грађу обезбедили су Застава филм и РТС.

Свима њима аутор, у име Народног музеја Ниш и у своје лично име, упућује изразе дубоке захвалности.

НАТО АГРЕСИЈА НА САВЕЗНУ РЕПУБЛИКУ ЈУГОСЛАВИЈУ

На почетку последње недеље у марту 1999. године, у Југославији се поново догодио рат. Након вишемесечних притисака и претњи, снаге НАТО пакта отпочеле су оружану агресију на СР Југославију.

НАТО бомбардовање СР Југославије извршено је без дозволе Савета безбедности Уједињених нација.

Као повод за интервенцију послужиле су оптужбе да југословенске власти плански врше етничко чишћење косовских Албанаца и неприхватање споразума из Рамбујеа и Париза[1] од стране Владе СРЈ.

Напад је отпочео 24. марта 1999.[2] и трајао до 10 јуна 1999. Агресију су извеле војне снаге 19 најразвијенијих земаља, чланица НАТО пакта. Кодно име операције било је „Operation Allied force" а кодно име америчке војске у операцији „Operation Noble anvil".

Људски потенцијал земаља агресора био је 764 милиона становника, наспрам 12 милиона становника СРЈ. Војни потенцијал је готово немогуће упоредити јер је реч о апсолутној квалитативној и квантитативној несразмери.

У НАТО агресији на СРЈ, изведено је скоро 27.000 авио-полетања, од чега су преко 8.200 била са ватреним дејствима. Из ваздуха је бачено 23.000 тона убојних средстава, лансирано је више од 1.000 крстарећих ракета и бачено неколико хиљада бомби. Изведено је приближно 2.300 удара по 995 објеката ("циљева") у Савезној Републици Југославији.

Разорен је већи број инфраструктурних објеката, уништено више од 50 мостова, за саобраћај је онеспособљено 470 км пута и 595 км пруге. Онеспособљено је и пет аеродрома. Бомбардоване су телевизије, репетитори, телекомуникациони системи.

Агресор је бомбардовао 53 здравствене установе, а директним погоцима или као последица дејстава по другим објектима, уништено је или оштећено више од 300 школских и предшколских установа и туристичких објеката.

НАТО је током агресије на СРЈ прекршио десетине међународних конвенција на првом месту Повељу Уједињених нација, Конвенције о међународном праву (Хашка и Женевска), Уставе земаља чланица НАТО пакта, конвенције о животној средини, о заштити светске природне баштине итд.[3]

Укупна штета на привредним и инфраструктурним објектима процењује се на 100 милијарди долара, без посла је остало више од 500 хиљада радника, а угрожена је егзистенција више од два милиона људи.[4]

Након 78 дана напада огромне ратне армаде на СРЈ, 9. јуна 1999. званично је престала Нато агресија на нашу земљу. Након прихватања предлога споразума о решавању проблема на КиМ[5], 3. јуна, дошло је до преговора делегације Владе Србије и представника међународних снага у Куманову. Они су након пет дана преговора, 9. јуна потписали војно-технички споразум којим су предвиђени услови и начин повлачења југословенских снага и долазак међународних снага на Косово и Метохију[6]. Споразум је потврђен у Савету безбедности УН усвајањем резолуције 1244 на седници 10. јуна 1999 године.

---

1 Преговори у Рамбујеу 6. феб 1999. – 22. мар 1999; у Паризу 15.3.-19.3. 1999

2 Стање непосредне ратне опасности Савезна влада СРЈ прогласила је 23. 3. 1999. а 24.3. 1999. проглашено је ратно стање

3 Зборник радова са првог међународног симпозијума „Последице бомбардовања СРЈ осиромашеним уранијумом 1999", Ниш, 2018; Вранешевић Д. З, У паклу милосрдног анђела, Београд, 2015, 26-30

4 НАТО агресија у објективу, Прес центар Војске Југославије, Београд 1999.

5 Предлог споразума саставио је и донео Марти Ахтисари, председник Финске у својству председавајућег Европске уније.

6 Мићовић, В, Агресија на Југославију „Милосрдни анђео новог поретка", Београд 1999., 208-212

НИШ ТОКОМ НАТО АГРЕСИЈЕ

Сирене за почетак ваздушне опасности су се у Нишу, први пут огласиле 24. марта у 20.15 часова. Град је први пут бомбардован 25.марта у 20. 28 часова када су пале бомбе на касарну „Стеван Синђелић“.

За 78 дана у рату, Нишлије су под ваздушном опасношћу провеле 1.253 сати и 56 минута.[7]

За 11 недеља НАТО агресије на СРЈ, град и околина доживели су 40 бомбардовања - 28 ноћних и 12 дневних. На војни аеродром Ниш бачено је 297 авио бомби, 14 касетних и једна крстарећа ракета.[8] На објекте у граду испаљено је 94 пројектила, 11 контејнера касетних бомби и 8 графитних. Пронађена су 53 неексплодирана пројектила на подручју града и околних села.[9]

Захваљујући дејствима ПВО јединица ратног ваздухопловства из састава 161. Ваздухопловне базе војног аеродрома у Нишу, много Нато пројектила није погодило свој циљ. „ Ракеташи“ су са различитих позиција, са застарелом техником, деловали са преко 33.000 различите муниције по непријатељским пројектилима и авионима.[10]

Погинуло је 57 Нишлија: 26 цивила, 22 припадника ВЈ и 9 припадника МУПа Србије.[11] Око 60 људи је теже и преко 200 лакше рањено.

Срушено је 120 а оштећено преко 3.400 стамбених, пословних, инфраструктурних и војних објеката.

Уништено је или оштећено 107 моторних возила и то 10 аутобуса и 97 аутомобила.[12]

У првим данима агресије Нато је гађао војне циљеве. У данима који су дошли током априла и маја, страдало је све више цивилних и привредних објеката. На мети је била Дуванска индустрија али и пијаца, клинички центар, мост. Ови напади никако нису били извршени на „легитимне“ војне циљеве и ови напади су иза себе оставили жртве - погинуле, рањене. И оставили су грађане Ниша у страху да ли ће и они у неком моменту постати „колатерална штета“ како су страдале цивиле називали челници НАТО пакта.

7 Ранђеловић Н, Ниш у ратном пламену, Ниш, 1999, 15

8 Подаци добијени од Команде 161. Ваздухопловне базе стациониране на војном аеродрому Ниш

9 Преглед употребљених средстава у бомбардовању нишавског округа, МУП СРбије, Секретеријат Ниш, Ниш, 1999.

10 Подаци добијени од Команде 161. Ваздухопловне базе стациониране на војном аеродрому

11 Цивили: 20 људи погинуло је током бомбардовања у самом граду, 3 приликом рекетирања воза у Грделици 12. априла и једна особа погинула је 2000. године од заостале касетне бомбе. Припадници ВЈ: 2 особе су погинуле у Нишу а остали на територији КиМ; припадници МУПа: једна особа је погинула у Нишу, остали на територији КиМ.

12 Мр Н. Ранђеловић, Ниш у ратном пламену, Ниш, 1999, стр 15

ВОЈНИ ОБЈЕКТИ

КАСАРНЕ

Један од војних циљева НАТО алијансе на територији града Ниша била је касарна „Стеван Синђелић", бомбардована, 25. марта у 20.29 часова. Погођена је крстарећом ракетом при чему је уништена кровна конструкција зграде команданта батаљона и читав трећи спрат. Лакше повреде задобио је један војник док погинулих није било. Од последица бомбардовања страдала су стакла на цивилним објектима у близини.

Наредни напади извршени су 5. априла, 7. априла, 3. маја и 12. маја 1999, са укупно осам пројектила и четири касетне бомбе. Осим велике материјалне штете, људских жртава није било.

Касарна „Мија Станимировић" у Доњем Комрену гађана је прве вечери бомбардовања, 25. марта у 21.45 и 21.50 часова са два пројектила. Потпуно су уништена два отворена хангара са техничким средствима и два војна возила „ЗИЛ-31". Људских жртава није било.

Касарна је гађана 5.априла, 7. априла и 27. маја, са укупно 45 пројектила.

Велика материјална штета причињена је и приликом бомбардовања касарне „Књаз Михајло" у ноћи 25. априла које је извршено са 16 пројектила. Страдао је велики број цивилних објеката у окружењу и ширем делу града.

Касарна „Стеван Синђелић"
фото-документација Завода за заштиту споменика Ниш

Амбуланта касарне „Стеван Синђелић"
фото М. Лавренчић

Касарна „Стеван Синђелић"
фото-документација Народног музеја Ниш

Касарна „Стеван Синђелић"
фото М. Лавренчић

Фото-документација Завода за заштиту споменика Ниш

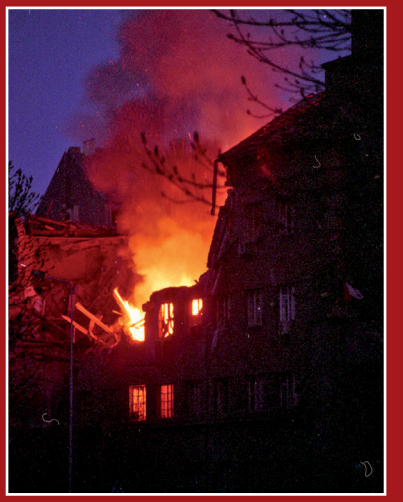

Фото Д. Митић Цар

Фото-документација Народног музеја Ниш

Фото С. Ђорђевић

Фото З. Миладиновић

ЗГРАДА КОМАНДЕ ТРЕЋЕ АРМИЈЕ
Трг краља Александра бб

Војни објекат на мети НАТО авиона, 5. априла у 05.22 била је зграда Команде Треће армије у центру Ниша. Објекат је гађан са три пројектила од којих један није експлодирао. Западно крило зграде, Војни суд и Војно тужилаштво, као и део Команде армије су порушени а други делови зграде су знатно оштећени. Причињена је огромна материјална штета на великом броју околних цивилних објеката и аутомобила. У нападу није било повређених и погинулих.

ВОЈНИ АЕРОДРОМ НИШ
улица Ваздухопловаца 6б

Међу првим војним објектима бомбардованим у Нишу, уз касарну „Стеван Синђелић", био је и војни аеродром. Први напад извршен је 25. марта у 21.46 када су на аеродром бачене четири авионске бомбе тежине по 500 кг. Током НАТО бомбардовања, војни аеродром је укупно 15 пута био мета агресора и том приликом укупно је бачено 235 авионских и 14 касетних бомби као и једна крстарећа ракета.

У нападу НАТО авиона на војни аеродром 28. марта погинуо је старији водник Тадић М. Аћим из Никшића, теже је повређен Стаменковић Бојан, авиомеханичар, док су лакше повреде задобили Божовић Милош, Хајваз Александар, Гутовић Радојица, Стојановић Срећко, Караџић Слободан и Лукић Мирослав, сви авио-механичари. Том приликом на аеродромској писти уништен је борбени авион „Галеб 4". Такође, у нападу 7. априла уништена су још два авиона „Галеб Г-4" и теретни „Антонов".

У свим осталим нападима НАТО пакта није било људских жртава али је причињена огромна материјална штета како на војним тако и на цивилним објектима.

Нови и стари пројектили за дејство по полетно слетној стази - у позадини је кратер од старог, фото Г. Савић

Артиљеријско ракетна јединица ПВО – радар који су НАТО снаге тражиле читаво време бомбардовања, фото Г. Савић

Изглед празних објеката на писти након дејстава НАТО фото Г. Савић

Уништен авион Т-70 АНТОНОВ, фото Г. Савић

Контролни торањ АКЛ,
фото Г. Савић

Кратер на писти,
фото Г. Савић

Уништен авион „Галеб-4"
фото Г. Савић

Прив. архива мр. Н. Ранђеловића 15

Приватна архива мр. Н. Ранђеловића 21

ВАСк ЧАМУРЛИЈА

Као место у коме се налазило ванаеродромско склониште убојитих средстава (ВАСк), на мети агресора је било и насеље Чамурлија. Бомбардовано је пет пута а током првог напада 31. марта 1999, када је гађан тзв „куб систем" радар, погинуо је војник добровољац Јанковић Т. Драгослав, док су лакше повреде задобили Јовановић Предраг из Ћуприје и Милојевић Бане, војник. У осталим нападима, 19. априла, 28, 29. и 30. маја, страдали су углавном цивилни и привредни објекти и причињена велика материјална штета. У нападу 28. маја страдали су Манчић Душан и Вукосава док су повреде задобили чланови породице Манчић: Дејан, Александар и Далибор. На рејон Чамурлије бачена су два пројектила и 62 авио бомбе

ЖИВОТ У ГРАДУ

Одмах по проглашењу непосредне ратне опасности 23. марта, Скупштина града, Извршни одбор и Градска управа свој рад, организовали су у складу са Одлуком о ратној организацији[13.] На основу законских прописа и одредби Статута Града, Скупштина града је распуштена али је место председника Скупштине града остало у функцији.

Председник Скупштине града био је Зоран Живковић. Град је водио заједно са Извршним одбором на челу са Бранисавом Јовановићем који је био и командант Штаба цивилне заштите града Ниша[14]. Председник скупштине донео је низ наредби и решења везаних за функционисање града и што бољег живота грађана.[15]

Извршни одбор функционисао је у тзв „сталном заседању" у почетку свакодневно а касније према потреби и у периоду од 24. марта до 9. јуна, одржао је 18 седница.

По проглашењу непосредне ратне опасности, преко Штаба цивилне заштите[16], грађани су информисани о начину понашања у случају ваздушне опасности, упућен је апел војним обвезницима да се одазову мобилизацији, у свим органима града, јавним предузећима установама, појачана је дисциплина, уведена дежурства и радна обавеза у складу са ратним прописима.

Током целог периода бомбардовања, град је функционисао онолико добро колико су то допуштале околности. Сви привредни и градски органи чинили су максималне напоре да грађанима обезбеде задовољење животних потреба. Велике напоре чинили су радници Електродистибуције да обезбеде довољно струје за град нарочито након 2. маја када је бомбардовано постројење Електроисток а радници Житопека и млекаре да има довољно њихових производа. Иначе, нишка привреда је функционисала у изузетно тешким условима користећи свега десет посто својих капацитета.

Највећи терет у данима агресије поднели су ЈКП „Медијана" и „ Наисус" који су били први на расчишћавању терена и санирању кварова од последица бомбардовања, поред својих редовних активности.

С обзиром на огромну штету која је причињена током бомбардовања, још на почетку агресије, Извршни одбор града Ниша донео је решење о именовању комисије за утврђивање ратне штете[17]. Комисија је одмах кренула са радом а с обзиром на обим посла убрзо је и проширена. Грађани су путем образца Пријаве ратне штете преко месних канцеларија а правни субјекти преко Дирекције за изградњу, подносили своје пријаве оштећења.

---

13 Мр Н. Ранђеловић, Ниш у ратном пламену, Ниш, 1999, стр 15

14 По одлуци Савезног министра за народну одбрану, формирани су : Штаб цивилне заштите на подручју управе уа одбрану – Ниш (8 округа) – командант др Ј. Златић, Окружни штаб цивилне заштите за Нишавски округ - командант Љ. Николић и Градски штаб чији је командант био Бранислав Јовановић. (види још Мирчетић Д. Ж, Ваздушни напади северноатлантског пакта (НАТО) на Ниш и околину, 25. март- 5.јун 1999, Ниш, 1999, 25)

15 Председник СГ је донео одлуку о критеријуму и начину расподеле хуманитарне помоћи која пристиже у град: наредбу о минимуму радног времена објеката за снабдевање у граду; решење о додели градског грађевинског земљишта Епархији нишкој за изградњу храма на Тргу УН итд.

16 Извршни одбор СГ формирао је низ посебних штабова: Штаб за снабдевање града основним животним намирницама, штаб за прихват и поделу хуманитарне помоћи, штаб за одржавање и функционисање склоништа, штаб за заштиту уметничких блага града. (види још Ранђеловић, Н, Ниш у ратном пламену, 114)

17 Решење пов.бр. 01 – 24/99 од 2.04.1999. године на основу Уредбе о утврђивању ратне штете (СЛ. Лист СРЈ бр. 19/99) коју је донела Савезна влада 31.3.1999.

ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ

ДУВАНСКА ИНДУСТРИЈА НИШ
улица 12. фебруар 74

Дуванска индустрија Ниш је три пута била на мети НАТО авиона: 5. априла, 19. априла и 30. маја 1999. године. Током ових напада није било повређених и погинулих, али је причињена велика материјална штета.

Прво бомбардовање извршено је 5. априла 1999. године у 03.35 када је једним пројектилом већим делом уништен магацин ферментисаног дувана, оштећена зграда одржавања, репроматеријала, столарнице, стара управна зграда, стари монопол идр. Процењена материјална штета је била око 4,5–5 милиона долара.

Друго бомбардовање ДИН-а било је 19.априла у 23.10 када је фабрика гађана једним пројектилом. Директно је погођена зграда Друштвене исхране, а остали објекти су претрпели огромна оштећења. Од детонације и гелера страдали су зидови, кровови и плафони на осталим зградама.

Последње бомбардовање извршено је 30. маја 1999. године у времену од 01.25 до 01.45 кад је на ДИН пало три пројектила. Читава зграда старе фабрике је захваћена пожаром, а у потпуности је уништена зграда за смештај стражара и противпожарне службе.

Фото-документација
Завода за заштиту споменика Ниш

Фото-документација
Завода за заштиту споменика Ниш

Фото-документација
Завода за заштиту споменика Ниш

Фото-документација
Завода за заштиту споменика Ниш

Фото М. Лавренчић

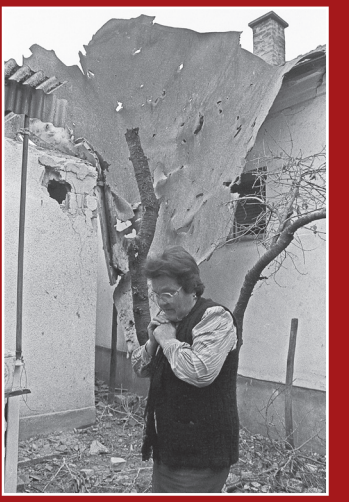

Фото М. Лавренчић

Фото-документација Црвени Крст Ниш

Фото-документација Црвени Крст Ниш

ЈУГОПЕТРОЛ И ЕНЕРГОГАС
улица 12. фебруар

Складиште Југопетрола и Енергогаса је бомбардовано у периоду од 5. до 10. маја три пута. Први пут је погођено 5. маја у 22.10, са седам пројектила. Није било људских жртава.

Уништени су: магацини мазива и уља и допунских асортимана, резервоар Р-7, зграде пумпарице и аутопретакалишта, радионице и утакалишта, два резервоара за бензин и теретно моторно возило испред зграде Енергогаса. Такође је причињена огромна штета и на великом броју пословних зграда и магацина у окружењу: Поморавље, Југотехна, Мак Промет, Бамби и други. Оштећен је и цивилни аеродром, као и велики број стамбених објеката у околним улицама. У нападу 8. маја, складиште је додатно хаварисано али није било људских жртава.

Треће гранатирање извршено је 10. маја у 11.21, са два пројектила. Током овог напада погинули су Николић Зоран из Ниша, у дворишту своје куће, а од задобијених повреда у болници је преминуо Алексић Горан, припадник МУП-а.

Теже телесне повреде је задобио Душан Матковић а лакше повреде: Ћирић Горан, новинар РТС-а, Марјановић Срђан, сниматељ ТВ Белами, Чукић Милорад, радник обезбеђења и Шћапуловић Благица из Ниша.

ЕЛЕКТРОИСТОК
ул. Вељка Влаховића

Постројење Електроисток је током НАТО бомбардовања гађано пет пута и то: 3, 13, 22, 23. и 31. маја 1999. године.

Прва три напада извршена су бацањем специјалних графитних бомби тзв. бомби за замрачивање. Услед пада специјалних карбонских влакана на електропостројења, дошло је до низа кратких спојева на електромрежи што је проузрокало распад енергетског система.

Крајем маја 1999. године, Електроисток је поново био на мети НАТО авијације али су за разлику од прва два бомбардовања, постројења гађана пројектилима. Најпре су 23. маја са два пројектила сасвим уништена разводна постројења од 110 КВ и 400 КВ, а услед детонације попуцала су стакла на пословној стражи и оштећења су настала на зградама ДП „Нисал" и ЈП „Србија шуме". Последње бомбардовање извршено је 31. маја са пет пројектила, од којих је један била касетна бомба. Потпуно су уништена разводна одељења а оштећена је командна зграда и хангар.

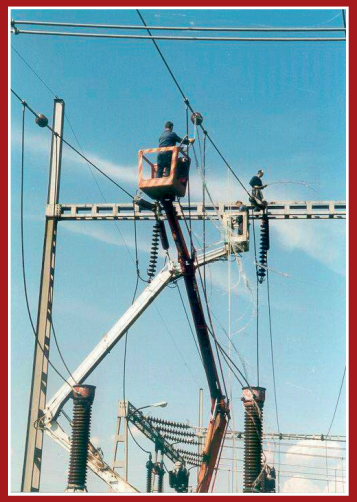

Приватна архива
мр. Н. Ранђеловића

Архива ЕПС Ниш

Фото М. Лавренчић

Фото М. Лавренчић

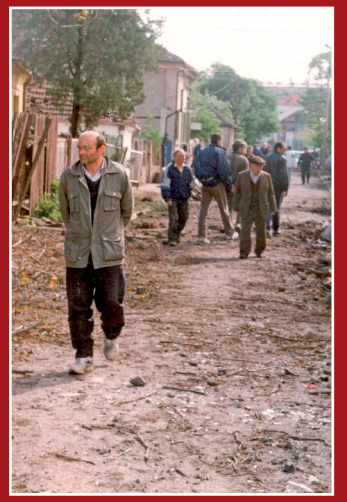

Ул. Уроша Динића
фото-документација
Црвеног Крста

Со продукт
прив. архива
З. Стојиљковић

Електротехна
фото М. Лавренчић

Фабрика пумпи Јастребац
приватна архива мр Н. Ранђеловић

ТП Копаоник
фото М. Лавренчић

ОСТАЛИ ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ

На мети НАТО пројектила нашли су се, током априла и маја, стовариште грађевинског материјала Копаоник, фабрика пумпи Јастребац, пословни центар Електротехне, Фиделинка, у улици 12. фебруар. Ови пословни објекти су претрпели огромна разарања и материјална штета је велика али није било људских жртава.

Такође је бомбардован МИН и насеље Црни пут у улици ген. М. Лешјанина. Знатна штета нанета је објектима у кругу МИН-а, уништен је објекат предузећа „СО продукт" и околне куће а страдала је и Машинска школа. Од детонација је оштећен велики број кућа у улицама Шумадијској и Уроша Динића.

Неколико објеката страдало је и приликом гранатирања улице Ивана Милутиновића: Ферокс, Папир сервис, Бетоњерка. Људских жртава није било.

ЖИВОТ У ГРАДУ

Здравствене установе организовале су свој рад у ратним условима на највишем нивоу. Војна болница била је главна ратна болница[18], Клинички центар стављен на располагање за прихват рањеника а уз то су обављале и своје мирнодопске активности.

У граду је организован прихват избеглица и подела хуманитарне помоћи која је стизала са многих страна а понајвише из Грчке. По завршетку рата у Нишу је, у колективним центрима било око 1000 а у приватном смештају око 1500 избеглица са Косова.[19]

У школама и на факултетима није било наставе јер су поред сталне ваздушне опасности, многи објекти били уништени од последица ракетирања војних и привредних циљева. Али то није значило да је култруни и образовни живот замро. Напротив, на отвореним и затвореним просторима одржани су многи протестни концерти, представе, митинзи, штампале су се књиге и правиле изложбе. Одржан је низ спортских манифестација, од шаховског турнира под називом „Стоп НАТО бомбама- мат рату“, играла се ратна фудбалска лига.

И на крају, статистика лепих догађаја у тешким ратним данима:

Број склопљених бракова у току рата - 101

Број рођене деце у току рата (24.3-9.6) – 620 од чега 312 дечака и 308 девојчица

18 По проглашењу непосредне ратне опасности 23.3. 1999, формирана је Ратна Војна болница Ниш и подразумевала је организацијско-формацијске и материјално-техничке промене које су омогућавале ефикаснији рад у случају масовног прилива повређених и оболелих из рејона борбених дејстава. Непосредно је била потчињена Команди 3. Армије и збрињавала је повређене и оболеле са територије Косова и Метохије, Јужне и Источне Србије, са границом на северу и западу линијом од Крушевца до Рашке. Током ратног периода, лечено је више хиљада особа са различитом здравственом проблематиком. Подации из архиве ВБ.

19 Према подацима Црвеног крста у Нишу, на подручју града од почетка агресије до 31. августа евидентирано је 8.613 расељених лица и 121 избеглица са КиМ

Фотографије М. Лавренчић

ЦИВИЛНИ ОБЈЕКТИ

ГРАДСКА ПИЈАЦА И КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР

Посебно тежак дан за Нишлије био је 7. мај 1999. године. Тада су НАТО авиони у центру града избацили контејнере са касетним бомбама које су однеле много живота.

Један контејнер пао је у близини Здравствене станице „12. фебруар", у улици Јелене Димитријевић, и градске пијаце, а други на простору Градске болнице, у непосредној близини Института за патологију, у улици Љубе Ненадовића.

Погинуло је петнаесторо људи.

На лицу места страдали су: Спасић Љиљана, Илић Живорад, Илић Вера, Миљковић Саша, Јовановски Герасим.

Од задобијених повреда накнадно су преминули: Дељанин Аца, Вељковић Божидар, Станчић Љубиша, Ђорђевић Божидар, Стојиљковић Слободанка, Вучић Драгиша, Вучковић Трифун, Секулић Гордана, Живковић Милутин, Анђелковић Драгиша.

Теже телесне повреде задобили су: Живић Милош, Крстић Будимир, Пурић Драгоје, Грегорић Владимир, Петковић Игор, Јовић Гита, Богдановић Богдан, Марић Агнеза, Салијевић Суља, Ђорђевић Бојан, Грујић Чедомир, Миљковић Славко, Живић Оливер из Паси пољане, Никић Алит, Демировић Самир, Ризвановић Хасим, Спасић Симеунка.

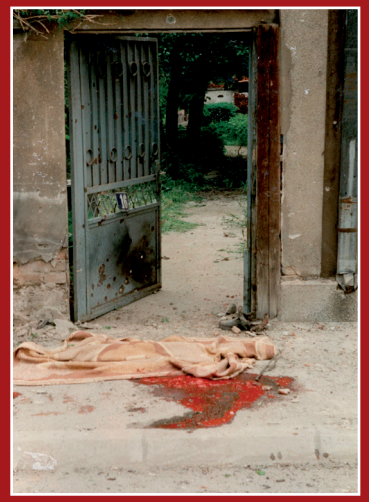

Фото-документација Црвеног крста

Приватна архива мр Н. Ранђеловић

Фото-документација Црвеног крста

Фото М. Лавренчић

Фото-документација Црвеног крста

Фото-документација Црвеног крста

Фото-документација Црвеног крста

На крову инфективне клинике била је неексплодирана касетна, фото-документација Црвеног крста

Лакше су били повређени: Ћирић Бобан, Шевић Слободанка, Андрејић Зоран, Ајдаревић Јората, Костић Зорица, Радосављевић Љиљана, Петровић Зоран, Арсић Милан, Ђуровић Младен, Стаменковић Божидар.

Од експлозија касетних бомби настала је материјална штета на великом броју цивилних објеката у улицама Јелене Димитријевић, Шуматовачкој, Анете Андрејевић, Франца Розмана и Љубе Ненадовића као и на згради Института за патологију. Изгорело је и више аутомобила.

Касетне бомбе су и током наредних дана уносиле страх међу грађанство, будући да је било много оних које су неактивиране лежале по улицама, крововима, двориштима. Деактивиране су помоћу аутомобилских гума како би се спречило разлетање гелера.

МЕДОШЕВАЦ И ШЉАКА

Осим војних и привредних објеката, на мети НАТО авијације налазили су се и цивилни објекти чије је рушење Алијанса правдала и називала „колатералном штетом".

Медошевац је бомбардован 7. маја између 02.30 и 04.20 часа са четири пројектила велике разорне моћи. У овом нападу повређени су чланови породице Анђелковић –отац Драгиша, мајка Слађана и ћерка Сузана а њихова кућа у Поповичкој улици је у потпуности уништена, као и неколико кућа у улици 7. јула и 29. новембра. Велика оштећења настала су на згради ОШ „Богдан Благојевић".

Насеље Шљака бомбардовано је 19. априла у 23.10 и том приликом једна кућа је потпуно порушена а око 80 кућа је претрпело оштећења различитог степена. Током бомбардовања теже су повређени Минић Драгољуб и Лукић Нада.

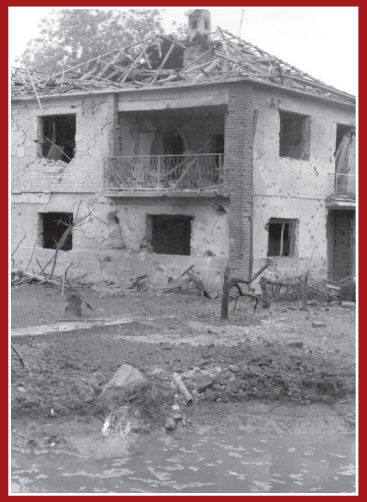

Медошевац
фото-документација
Црвеног крста

Медошевац
Фото М. Лавренчић

Шљака
фото М. Лавренчић

Шљака
фото С. Ђорђевић

Фото Д. Митић - Цар

Фото-документација Црвени крст Ниш

Фото Д. Митић - Цар

Фото-документација Црвени крст Ниш

ДУВАНИШТЕ

Стамбено насеље Дуваниште је још једанцивилни објекат који је засут касетним бомбама. Бомбардовање је извршено 12. маја са два контејнера од којих је један пао на простору улице Сретена Младеновића а други на улицу Мајаковског. Међутим садржај контејнера био је расут на много ширем подручју те су се неексплодиране бомбе могле наћи у околним улицама и дуж Булевара Немањића.

Током овог напада није било погинулих али су тешке повреде задобили: Јумеровић Ивица, Ђокић Боривоје и Перић Голуб а лакше: Дикић Дејан, Видановић Зоран, Рукавина Душан, Рукавина Добрила, Јовановић Предраг, Усковић Света, Бакић Зоран, Јовановић Владимир, Игић Предраг, Паскаш Александра.

Оштећен је и велики број стамбених објеката у улицама Сретена Младеновића, Мајаковског, Роберта Коха, Александра Бјелића и Нобеловој, на којима су попуцала стакла, кровови, фасаде и столарија. Страдао је или потпуно изгорео и већи број паркираних аутомобила.

ЛОГОР НА ЦРВЕНОМ КРСТУ

Услед бомбардовања касарне „Стеван Синђелић", меморијални комплекс Логор на Црвеном крсту претрпео је велика оштећења. Страдала је зграда логора у којој се налазила стална поставка као и помоћне зграде и депои. Претила је опасност да музејски предмети велике важности и вредности за историју нашег града буду неповратно уништени.

Фото-документација Завода за заштиту споменика Ниш

Фото-документација Завода за заштиту споменика Ниш

Фото-документација Завода за заштиту споменика Ниш

Фото-документација Завода за заштиту споменика Ниш

Фото Г. Савић

Фото-документација
Црвени крст Ниш

Надвожњак код Поповца
приватна архива мр Н. Ранђеловић

Надвожњак код Трупала
фото М. Лавренчић

МОСТОВИ

Један од „легитимних" циљева НАТО алијансе током бомбардовања СРЈ била је и инфраструктура. Приликом напада на војне и цивилне објекте на територији Ниша, од последица бомбардовања оштећене су улице, тротоари, мостови, надвожњаци итд.

Огромно оштећење претрпео је мост на Нишави који је 8. маја био мета НАТО авијације. Бомбардовање је извршено у 16.02 са два пројектила, од којих је један погодио циљ а други је пао у речно корито. Мост је оштећен на средишњем делу, уништен је тротоар, покидана ограда, водоводне и ПТТ инсталације, а оштећен је и носећи стуб. Такође, од последица детонације, оштећена је зграда грчког конзулата и велики број цивилних објеката у оближњим улицама.

Надвожњак код Трупалских шума гранатиран је три пута: 10, 13. и 14. маја, са укупно осам пројектила. Десна коловозна трака се услед огромних оштећења срушила на пругу. Уништена је и метална ограда и покидана контактна електромрежа. Није било људских жртава.

Страдао је и аутопут Београд-Ниш као и мост код села Поповца. Гранатирани су два пута са укупно седам пројектила и начињена је огромна штета како на самом мосту тако и на аутопуту. Настали су кратери огромних димензија а након другог бомбардовања мост се срушио у реку.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

„Иза сваке бројке постоји човек – садашњи и будући. Постоји његова нада и оправдана жеља за бољом будућношћу. Многе наде су ускраћене вољом силе светских моћника. Наде њихове, претворише се у њихов вечити сан. Над тим њиховим сном остали смо ми. И њихов захтев – да их не заборавимо. Да их памтимо. Да их не изневеримо. Да не изневеримо снове деце – у склоништима, вртићима, болницама, када су на путу да додирну и осете свет страховали за своја, мајчина, очева, бакина и декина сутра. Да имају детињство испуњено радошћу. Да се њихове мајке и очеви радују најјачим мотивима живљења – успеху њихове деце. Да њихове баке и деке имају безбрижну старост у којој ће своје време даровати својој унучади. Да лекари своје знање потврђују оболелима у миру. Да наставно особље своју љубав и знање, своју оданост према професији, као лучоноше, мирно и сабрано, преносе на будућност ове земље.

Зато ми сви, а посебно млада генерација, треба да учимо на примерима храбрих бранилаца, који су показали како се воли свој народ и отаџбина и како се за њу бори и, по потреби жртвује. Нека не забораве да су ова земља и њени људи у сваком сукобу били на страни правде, истине и слободе.“

Генерал-пуковни
Небојша Павковић
Командант Треће армије ВЈ

(из рецензије књиге „Ниш у ратном пламену“ мр Новице Ранђеловића)

Извори:
1. Преглед употребљених средстава у бомбардовању Нишавског округа, МУП Србије, Секретеријат Ниш

Објављена грађа:
1. Ратни дневни извештаји, приредили Иван Марковић и Мирослав Јовановић, Управа за морал Генералштаба ВЈ

Штампа:
1. Народне новине Ниш, март-јун 1999

Литература:
1. Мирчетић Ж. Драгољуб, Ваздушни напади Северно атлантског (НАТО) пакта на Ниш и околину, 24. Март – 5.јун 1999., Ниш, 1999.
2. Ранђеловић Новица, Ниш у ратном пламену, Ниш, 1999.
3. Зборник радова са првог међународног симпозијума „Последице бомбардовања Ср Југославије осиромашеним уранијумом 1999“, Ниш, 2018
4. Вранешевић Д. Зоран, У паклу милосрдног анђела, Београд, 2015
5. Мићовић Војислав, Агресија на Југославију „Милосрдни анђео новог поретка“, Београд, 1999.

КАТАЛОГИЗАЦИЈА

Народни музеј Ниш